

OPONENTSKÝ POSUDOK BAKALÁRSKEHO PROJEKTU

NÁZOV: CENTRUM KONTEMPLÁCIE, BÉLAPÁTFALVA, MAĎARSKO
ŠKOLA: FA ČVUT
POSLUCHÁČ: JAKUB KENDER
OPONENT: ING.ARCH. PAVEL PAŇÁK

Miesto, kde Jakub Kender rieši svoj bakalársky projekt, je mimoriadne pôsobivé. Nie len svojim krajinným rámcom, topografiou miesta ale aj svojou históriou. Je to v blízkosti mesta BÉLAPÁTFALVA na severovýchode Maďarska sa nachádzajúci areál zaniknutého opátstva s kostolom a ostatkami základov a čiastočne muriva kláštora.. Takéto miesta sú zdrojom silného zážitku nostalgie, zamyslenia, pokory voči plynutiu času a jeho neúprosnosti. Pôvodné opátstvo pozostáva z objektu románskeho kostola z polovice 13. storočia, neskôr čiastočne gotizovaného a barokizovaného a zo zvyškov základového muriva kláštora cisterciánskeho rádu. Kláštor zničený počas tureckých ťažení je vpísaný do terénu svojou blokovou figúrou primknutou ku kostolu a s čitateľným pôvodným usporiadaním okolo rajskej záhrady, bordúrovanej ambitom s prislúchajúcimi priestormi. Je to miesto častých turistických návštev a človek rozumie prečo.

Jakub Kender mu jeho pôvodné poslanie prinavracia v príbuznej podobe. Jeho centrum kontemplácie je „inštitúciou“, ktorej poslaním je ponúknuť jednotlivcovi pozastavenie, zamyslenie, sústredenie sa bez rušivého vonkajšieho sveta, ponorenie do samého seba, nachádzanie vnútorného pokoja a vyrovnanej mysle. Následky okolností každodennej „rýchlej“ existencie i nesmierneho množstva vonkajších podnetov, vedúcich k stresu a nepokoju, robia takéto zariadenie zmysluplným. Iba by sa snáď nemalo nazývať centrom - tento pojem dnes v takýchto súvislostiach mimoriadne zbanánel.

Svojou jednoduchou hmotovo-priestorovou kompozíciou i organizačno-prevádzkovou schémou s miernou abstrakciou znovu prepisuje osnovu zaniknutého kláštora. Jeho jednoduché kubusy zoskupené okolo rajskej záhrady sú prostou figúrou, levitujúcou nad zvyškami kláštora. Voči kostolu pracuje s kontrastnou tektonikou i materiálom, je decentným partnerom v tomto vzťahu, nehistorizuje i keď je jeho pôdorysná osnova vlastne otláčkom tej historickej. Je mi osobitne sympatická idea použitia dreva, materiálu bez zvláštnej dlhovekosti – akoby vzdialená parafráza pomínutelnosti, ktorá je tu prítomná v zvyškoch tej pôvodnej kamennej stavby.

Dve ubytovacie krídla a krídlo spoločensko-obslužné sú voči sebe navzájom i voči korpusu kostola prepojené obrubujúcim ambitom, vytyčujúcim zároveň obrys rajskej záhrady. Výrazové prostriedky používa striedme, tak ako sa to pri takomto typologickom poslaní očakáva. Je to práve striedmosť a strohosť, ktorá spolu so zmyslovými vlastnosťami dreva spoluvytvára želateľnú atmosféru kontemplácie.

Všetky dôležité koncepčné rozhodnutia sú v ďalšom podrobnejšom dopracovaní nasledujúcich stupňov dokumentácie vcelku správne a logicky dotiahnuté – či už z hľadiska konštrukcie stavby, jej obalov a jej technického vybavenia.

Takéto poslanie riešeného objektu je refúgiom vymedzujúcim sa voči okolitému svetu v prenesenom i reálnom slova zmysle. Je vlastne osobitným druhom ubytovania či zvláštneho „hotela“ so skromným ubytovaním i službami. Napriek tomu by si jeho výbava zaslúžila viac skladových priestorov (bielizeň a pod.), ale aj podrobnejšie premyslieť spôsob a miesto uloženia odpadu. Vzhľadom k funkcii sú sprievodné priestory, dimenzované primerane. Pôsobivá kontemplačná – stretávacia miestnosť cez dve výšky by mala byť dokumentovaná nie len vizualizáciou ale aj rezom.

Nové teleso tejto ortogonálnej sústavy sa síce ku kostolu primkýna – nedotýka sa ho však. Táto dôležitá symbolická cezúra voči kamennej stavbe by snáď mala byť o pár centimetrov širšia pre prístup pri konštruovaní a prípadnú elementárnu údržbu. Jediný fyzický kontakt

oboch architektúr v prepojení sakristie a transeptu historickej stavby je osobitne delikátnym uzlom a zaslúži si podrobnejšie detailovanie.

Objemy a priestory s dôsledne drevenými povrchmi sú svojim výrazom silnou stránkou návrhu – vonkajšie opláštenie, ambit i miestnosť kontemplácie. Škoda, že poslucháč si pri ostatných vnútorných deliacich povrchoch vystačí so sadrokartónovými povrchmi a uberá tak na presvedčivosti drevenej materiálovej celistvosti aj v ubytovacích celách.

Vzhľadom k principiálnemu rozhodnutiu o drevostavbe ako materiálovej podstate tejto architektúry je rozhodnutie o chránení jej vonkajšieho obalu opáleným povrchom vlastne pochopiteľné a akosi „efektne“ kontrastné voči korpusu i charakteru stávajúceho kostola. Zároveň však práve takáto povrchová ochranná úprava uberá drevenému povrchu obalu postupne pribúdajúce znaky starnutia, patiny pochádzajúcej z času a poveternosti. Pritom práve patina takýchto architektúr je jedným zo závažných zdrojov nášho rešpektu a úcty k nim. To je samozrejme na hlbšie zamyslenie o autorských ale aj technicko-ekonomických prioritách takýchto rozhodnutí.

Návrh Jakuba Kendera je vo svojom súhrne koncepčne presvedčivý a v podrobnostiach materiálových, konštrukčných, technicko-technologických primerane zrelý. Dokumentuje schopnosť k pôsobivému celku, ale aj k atmosfére silných kľúčových priestorov jeho súboru. Preukazuje potenciál prostých objemov a priestorov k silnému zmyslovému zážitku pri jeho talentovanom uchopení.

Prácu navrhujem k obhajobe ako bakalársky projekt a hodnotím ju stupňom A.

V Bratislave 16.06.2018

Pavel Paňák

